

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра теорії та практики перекладу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА

_____ 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лінгвокультура, ідентичність, переклад

Рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність:	B11 Філологія
Спеціалізація:	B11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»
Освітньо-професійна програма:	Переклад з англійської мови та другої іноземної українською

ОНУ

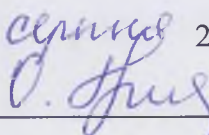
2025

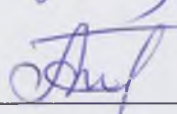
Робоча програма навчальної дисципліни «Лінгвокультура, ідентичність, переклад». Одеса: ОНУ, 2025. 14 с.

Розробник: Олена МАТУЗКОВА, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри теорії та практики перекладу.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та практики перекладу.

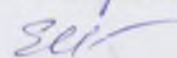
Протокол № 1 від «27» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри (Ольга ГРИНЬКО)

Погоджено з гарантом ОП (Анжела БОЛДИРЕВА)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології.

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Голова НМК (Олена ГРИГОРОВИЧ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу.

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу.

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість кредитів – 3 Годин – 90 Змістових модулів – 2	Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки Спеціальність: В11 Філологія Спеціалізація: В11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		24 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		6 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти ступеня магістра загальних, спеціальних і професійних компетентностей, поглибленні їх теоретичної бази та виробленні лінгвокультурної компетенції. Дисципліна «Лінгвокультура, ідентичність, переклад» входить до циклу лінгвістичних дисциплін, що формують лінгвістичну та професійну базу перекладача. Програма становить собою стислий курс лінгвокультурології в її когнітивно-дискурсивній парадигмі з порівняльним та перекладацьким фокусом. У курсі викладено основні положення сучасної лінгвокультурології, висвітлено ключове поняття лінгвокультури, окреслено лінгвокультурологічні проблеми перекладу, описано складники лінгвокультурної компетенції письмового та усного перекладача. Значну увагу приділено розгляду ідентичності як лінгвокультурної категорії. **Завданнями** дисципліни є: ознайомлення здобувачів з теоретичними засадами сучасної лінгвокультурології та ідентології; порівняльний аналіз англійської та української лінгвокультур на різних рівнях; опис складових лінгвокультурної компетенції сучасного перекладача та шляхів їх формування; опис сучасної лінгвокультурної англійської ідентичності в когнітивно-дискурсивному ракурсі; порівняльний аналіз сучасної ідентичності українців та англійців у лінгвокультурологічному ракурсі.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 2 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 3 Здатність до пошуку, опрацювання, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.

ЗК 4 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 6 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 7 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 12 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 13 Здатність відповідально взаємодіяти в умовах соціального та культурного розмаїття, враховуючи комунікативні норми, принципи інклюзивності та чутливі контексти спілкування.

ЗК 14 Здатність дотримуватися принципів академічної доброчесності в навчальній, науковій і професійній діяльності, зокрема під час використання джерел, даних, цифрових технологій і засобів штучного інтелекту, усвідомлюючи етичну відповідальність за достовірність, авторство та вплив результатів досліджень.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1 Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК 2 Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.

ФК 3 Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК 5 Усвідомлення методологічного, організаційного і правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

ФК 6 Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК 7 Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 8 Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату комунікації та перекладу.

ФК 9 Здатність вільно застосовувати всі види мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо) як інструменти професійної комунікації та перекладу в різних ситуаціях міжмовної взаємодії.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1 Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 2 Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 3 Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 4 Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 6 Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН 7 Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН 8 Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.

ПРН 10 Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

ПРН 11 Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12 Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 13 Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 14 Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 15 Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16 Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 17 Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

ПРН 19 Виконувати мовно-культурне посередництво між лінгвокультурами країн, мова яких вивчалася, і лінгвокультурою свого народу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

теоретичні засади сучасної лінгвокультурології та ідентології; спеціальну термінологію в галузі лінгвокультурології та перекладознавства та вільно нею користуватися; складові лінгвокультурної компетенції сучасного перекладача та шляхи їх формування;

вміти:

проявляти чутливість до впливу культури та свідомості на мову певної культури, ідентифікувати і вживати різні способи спілкування з представниками інших культур, проводити лінгвокультурний аналіз різножанрових текстів (оригіналів і перекладів), проводити порівняльний аналіз англійської та української лінгвокультур на різних рівнях, здійснювати порівняльний аналіз сучасної ідентичності українців та англійців у лінгвокультурологічному ракурсі, будувати і втілювати ефективну стратегію лінгвокультурного самовдосконалення;

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Лінгвокультура та переклад

Тема 1. Лінгвокультура як спряжиння мови, культури та свідомості етносу.

Тема 2. Лінгвокультура та переклад. Лінгвокультурна компетенція перекладача.

Тема 3. Індивідуалізм і колективізм в аспекті лінгвокультури та перекладу.

Тема 4. Індивідуалізм по-англійськи: лінгвокультурема «НОМЕ».

Тема 5. Індивідуалізм по-англійськи і опозиція «СВІЙ-ЧУЖИЙ».

Тема 6. Англійський комунікативний стиль: лінгвокультурний та перекладацький аспекти.

Тема 7. Привітання, представлення, small talk в англійській комунікації.

Змістовий модуль 2. Лінгвокультура та ідентичність

Тема 8. Ідентичність як міждисциплінарна лінгвістична категорія: актуальність дослідження, визначення, типологія.

Тема 9. Англійська ідентичність як лінгвокультурний гіперконцепт: алгоритм когнітивно-дискурсивного дослідження.

Тема 10. Сучасна лінгвокультурна англійська ідентичність: визначальні риси та ідентифікаційні ознаки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Всього	У тому числі				Всього	У тому числі			
		л	п	лб	ср		л	п	лб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Лінгвокультура та переклад.										
Тема 1. Лінгвокультура як спряжіння мови, культури та свідомості етносу.	8	2			6	28	2			26
Тема 2. Лінгвокультура та переклад.	10	2	2		6					
Тема 3. Індивідуалізм і колективізм в аспекті лінгвокультури та перекладу.	10	2	2		6					
Тема 4. Індивідуалізм по-англійськи: лінгвокультурема «HOME».	8	2			6	32	2			30
Тема 5. Індивідуалізм по-англійськи і опозиція «СВІЙ-ЧУЖИЙ».	8	2			6					
Тема 6. Англійський комунікативний стиль: лінгвокультурний та перекладацький аспекти.	8	2			6					
Тема 7. Привітання, представлення, small talk в англійській комунікації.	8	2			6	12	2			10
Разом за змістовим модулем 1	60	14	4		42	72	6			66
Змістовий модуль 2. Лінгвокультура та ідентичність										
Тема 8. Ідентичність як міждисциплінарна лінгвістична категорія.	8	2			6	6		2		4
Тема 9. Англійська ідентичність як лінгвокультурний гіперконцепт.	10	4			6	12		2		10
Тема 10. Сучасна лінгвокультурна англійська ідентичність.	12	4	2		6					
Разом за змістовим модулем 2	30	10	2		18	18		4		14

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Всього	У тому числі				Всього	У тому числі			
		л	п	лб	ср		л	п	лб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Усього годин	90	24	6		60	90	6	4		80

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

Змістовий модуль 1. Лінгвокультура та переклад

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 2. Лінгвокультура та переклад. Лінгвокультурна компетенція перекладача.	2	-
2	Тема 3. Індивідуалізм і колективізм в аспекті лінгвокультури та перекладу.	2	-
Разом		4	-

Змістовий модуль 2. Лінгвокультура та ідентичність

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 8. Ідентичність як міждисциплінарна лінгвістична категорія.	-	2
2	Тема 10. Сучасна лінгвокультурна англійська ідентичність.	2	2
Разом		2	4

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми / види завдання	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1. Лінгвокультура та переклад			
1	Тема 1. Лінгвокультурологія як наукова дисципліна в	6	26

№ з/п	Назва теми / види завдання	Кількість годин	
		денна	заочна
	мовознавстві XXI століття.		
2	Тема 2. Лінгвокультурний харчовий код в різних культурах та особливості перекладу.	6	
3	Тема 3. Індивідуалізм/колективізм в аспекті лінгвокультури та перекладу. Дебатний круглий стіл «Хто ми – українці, колективісти чи індивідуалісти?».	6	
4	Тема 4. Індивідуалізм по-англійськи: лінгвокультурема «НОМЕ».	6	30
5	Тема 5. Індивідуалізм по-англійськи і опозиція «СВІЙ-ЧУЖИЙ».	6	
6	Тема 6. Категорії ввічливості та стилі комунікації. Самостійне письмове творче завдання.	6	
7	Тема 7. Привітання, представлення, small talk в англійській комунікації.	6	10
Разом за змістовим модулем 1		42	66
Змістовий модуль 2. Лінгвокультура та ідентичність			
8	Тема 8. Ідентичність як когнітивно-лінгвістична категорія.	6	4
9	Тема 9. Мова, культура, ідентичність: культурна та лінгвокультурна ідентичності.	6	10
10	Тема 10. Англійська ідентичність та англійськість. Англійська versus Британська ідентичність. Сучасна українська колективна національна ідентичність: ідентифікаційні ознаки та цінності.	6	
Разом за змістовим модулем 2		18	14
Усього		60	80

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Назва освітньої платформи, назва онлайн-курсу, короткий опис, посилання	Дотично до теми (та/або компетентності, результати навчання, що формуються)
FutureLearn. Introduction to Intercultural Studies: Language and Culture. Вступний курс з міжкультурних студій, що розглядає взаємозв'язок мови та культури. https://www.classcentral.com/course/intercultural-studies-language-culture-10562	ЗМ 1, теми 1-3
OpenLearn. Exploring Languages and Cultures. Курс про способи взаємодії мови й культури в різних лінгвокультурних спільнотах. https://www.open.edu/openlearn/languages/exploring-	ЗМ 2, теми 8-10

Здобувач може самостійно обрати ресурси, які будуть відповідати навчальній дисципліні. Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти. Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання.

9. Методи навчання

Словесні: лекція, пояснення, бесіда.

Наочні: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), презентація результатів самостійної роботи.

Практичні: постановка й обговорення проблемних питань, робота з основною і додатковою літературою, робота в мережі Інтернет та цифровими інструментами, дискусія, виконання самостійних та аудиторних завдань, командні проекти (team projects).

10. Методи контролю і критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання усних відповідей під час занять, тестування за темами навчальної дисципліни, оцінювання завдань самостійної роботи; підсумковий контроль здійснюється у формі заліку.

Контроль засвоєння змісту курсу здійснюється наступним чином:

поточний контроль: кожна з десяти тем змістових модулів 1 і 2 оцінюється максимально 100 балами (тестування за темою та інші види поточної роботи); загальна оцінка з навчальної дисципліни є середнім арифметичним балів, отриманих за всіма темами;

підсумковий контроль: залік виставляється за результатами поточного контролю; якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав менше 60 балів з будь-якої теми, він виконує залікове завдання за переліком питань, наведеним у п. 11.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (для заліку)	Визначення
90-100	A	зараховано	Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, повно та системно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Виявляє цінні творчі ідеї.
85-89	B	зараховано	Здобувач достатньо правильно, повно й системно викладає матеріал щодо проблеми, яка розглядається на занятті, виявляючи при цьому творчий підхід.
75-84	C	зараховано	Здобувач припустився однієї-двох несуттєвих помилок, дотримуючись достатньої повноти, системності викладу матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
70-74	D	зараховано	Здобувач припустився двох суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є

			недостатньо повною й систематизованою.
60-69	E	зараховано	Здобувач припустився трьох та більше суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	Здобувач продемонстрував лише деякі елементи матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач не виклав матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.

11. Питання для підсумкового контролю

1. Лінгвокультура як ключове поняття лінгвокультурології.
2. Визначення лінгвокультури, лінгвокультуреми, лінгвокультурного коду, соціокультурної конотації.
3. Лінгвокультура як спряжиння мови, культури та свідомості етносу: основні підходи до вивчення.
4. Лінгвокультура та переклад.
5. Складові лінгвокультурної компетенції перекладача.
6. Лінгвокультурний аналіз тексту як етап передперекладацького аналізу.
7. Індивідуалістські та колективістські культури в аспекті перекладу: визначення, тип родини, дистанція влади, основні характеристики.
8. Переклад слів individualism, individualist, individual, self-confident, self-assurance, aggressive, self-esteem.
9. Українська колективістська менталітет у зіставленні з англійським індивідуалізмом: перекладацький аспект.
10. Лінгвокультурема HOME в англійській лінгвокультурі: зміст і структура концепту.
11. Особливості перекладу лінгвокультуреми HOME українською мовою.
12. Роль категорії приватності (privacy) у формуванні англійської лінгвокультурної ідентичності.
13. Опозиція «СВІЙ-ЧУЖИЙ» як лінгвокультурна категорія та її вияви в англійській комунікації.
14. Мовні засоби маркування опозиції «СВІЙ-ЧУЖИЙ» в англійській лінгвокультурі.
15. Особливості передачі опозиції «СВІЙ-ЧУЖИЙ» у перекладі художніх та публіцистичних текстів.
16. Як співвідносяться час та простір у англійській та українській лінгвокультурах?
17. Як передати у перекладі англійську монохронність та просторовість?
18. Комунікативні стилі англійської та української лінгвокультур: порівняльний та перекладацький аспекти.
19. Які стратегії ввічливості формують комунікативний етностиль та його риси?
20. Жанр small talk в англійській комунікації: функції та особливості перекладу.
21. Формули привітання й представлення в англійській та українській лінгвокультурах: зіставний аналіз.

22. Ідентичність як міждисциплінарна когнітивно-дискурсивна категорія: актуальність дослідження, визначення, типологія.
23. Культурна та лінгвокультурна ідентичності: співвідношення понять.
24. Алгоритм когнітивно-дискурсивного дослідження лінгвокультурної ідентичності.
25. Англійська ідентичність як лінгвокультурний гіперконцепт.
26. Характеризуючі ознаки лінгвокультурного гіперконцепту «АНГЛІЙСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ».
27. Конститутивні ознаки лінгвокультурного гіперконцепту «АНГЛІЙСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ» як відображення ідентифікаційних ознак феномена англійської ідентичності.
28. Сучасна лінгвокультурна англійська ідентичність: визначальні риси та ознаки. Особливості перекладу.
29. Англійська versus Британська ідентичність: лінгвокультурний аспект.
30. Сучасна українська колективна національна ідентичність: ідентифікаційні ознаки та цінності у перекладознавчому висвітленні.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль										Загальна оцінка
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Матузкова О. П. Робоча програма навчальної дисципліни «Лінгвокультура, ідентичність, переклад» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності В11 Філологія, спеціалізації В11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська», освітньо-професійна програма «Переклад з англійської мови та другої іноземної українською». Одеса: ОНУ, 2025. 15 с.
2. Матузкова О. П.. Силабус навчальної дисципліни «Лінгвокультура, ідентичність, переклад» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності В11 Філологія, спеціалізації В11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська», освітньо-професійна програма «Переклад з англійської мови та другої іноземної українською». Одеса: ОНУ, 2025.

14. Рекомендована література

Основна

1. Бацивнич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Академія, 2004. 342 с. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6789/1/Melnikova_124.pdf
2. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навчальний посібник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2012. 284 с.

3. Матузкова О. П. Лінгвокультура як синергія мови, культури та свідомості. Записки з українського мовознавства: зб. наук. праць. Одеса: «ПолиПринт», 2020. Вип. 27. С. 160-172. URL: <http://zum.onu.edu.ua/article/view/206498>
4. Матузкова О. П. Лінгвокультура та переклад: монографія. Одеса: Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2022. 226 с.
5. Сайтарли І. А. Культура міжособистісних стосунків: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2007. 240 с.
6. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. Київ: Либідь, 2007. 248 с.
7. O'Driscoll J. Britain for Learners of English. Oxford: Oxford University Press, 2009. 224 p.
8. Fox K. Watching the English. The Hidden Rules of English Behaviour. London: Hodder, 2005. 424 p.
9. Quick A. 102 English Things to Do. Puddington: Old Street Publishing, 2013. 256 p.

Додаткова

1. Матузкова О. П., Безпалова К. В. Когнітивний міждисциплінарний підхід до вивчення ідентичності у соціогуманітарній парадигмі. Записки з романо-германської філології. 2020. Вип. 2(45). С. 43-50.
2. Матузкова О. П., Коваленко О. В. Взаємодія мови і культури з погляду сучасної лінгвокультурології. Записки з романо-германської філології. Одеса: «Астропринт», 2023. Вип. 1(50). С. 169-181.
3. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові: монографічне видання. Черкаси: Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
4. Мейжис І. А., Почебут Л. Г. Індивідуалізм чи колективізм? Соціально-психологічний погляд на історію і політичну культуру України. Наукові праці. Т. 103. Вип. 90.
5. Пилипенко А. Н., Литвиненко Н. И. Українська ментальність в координатах дослідницької програми Г. Хофстеде. Економічний вісник. 2015. № 2.
6. LaBelle S. Language and Identity. Introduction. The Language, Society and Power Reader / ed. by A. Mooney and others. London; New York: Routledge, 2011. P. 291-293.
7. Smith G. The English Companion: An Idiosyncratic A-Z of England and Englishness. UK: Old House Books, 2006. 283 p.

15. Інформаційні ресурси

1. Oxford Learner's Dictionaries. Он-лайн словник. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>
2. British Council. Learn English. Он-лайн платформа для вивчення англійської мови. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/>
3. Наукова бібліотека ОНУ. Загальний електронний каталог. URL: <http://lib.onu.edu.ua/elektronnyj-katalog/>
4. Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. URL: <https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf>
5. Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (2024). URL: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Pro_organizaciiu_osvit_procesu_2024.pdf